

УДК 338.45.01

Проскурович О.В.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри автоматизованих систем і моделювання в економіці
Хмельницького національного університету***Мельничук І.І.***старший викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту
Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту*

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

У науковій статті досліджено стан розвитку ринку страхування в Україні та проведено економетричне моделювання чистого прибутку (збитку) дев'яти провідних страхових компаній. Обґрунтовано залежність між показниками результативності діяльності страхових компаній та основними факторами, що впливають на фінансовий результат. Зроблено узагальнення результатів моделювання та запропоновано заходи для підвищення результативності діяльності страхових компаній.

Ключові слова: економетричне моделювання, економетрична модель результативності діяльності страхових компаній, ефективність управління фінансовими результатами, результативність діяльності страхових компаній, фінансові результати.

Проскурович О.В., Мельничук І.І. ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ РАБОТЫ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ

В научной статье исследовано состояние развития рынка страхования в Украине и проведено економетрическое моделирование чистой прибыли (убытка) девяти ведущих страховых компаний. Обосновано зависимость между показателями результативности деятельности страховых компаний и основными факторами, влияющими на финансовый результат. Сделано обобщение результатов моделирования и предложены меры по повышению результативности деятельности страховых компаний.

Ключевые слова: эконометрическое моделирование, эконометрическая модель результативности деятельности страховых компаний, эффективность управления финансовыми результатами, результативность деятельности страховых компаний, финансовые результаты.

Proskurovych O.V., Melnychuk I.I. ECONOMETRIC MODELING PERFORMANCE OF INSURANCE COMPANIES

In the scientific article studied the state of development of the insurance market in Ukraine and conducted econometric modeling of net income (loss) of nine leading insurance companies. Reasonable relationship between the performance indicators of insurance companies and the major factors affecting the financial result. Made generalization of the simulation results and proposed measures to improve the effectiveness of insurance companies.

Keywords: econometric modeling, econometric model of effectiveness of the insurance companies, the efficiency of the management of financial results, the effectiveness of the activities of insurance companies, financial results.

Постановка проблеми. Динамічні зміни, що відбуваються у фінансовій сфері України зумовлюють необхідність формування ефективних механізмів управління системи страхування шляхом підвищення результативності діяльності страхових компаній.

Сьогодні страховий ринок відіграє важливу роль у формуванні національних конкурентних переваг, тому проблема отримання і підвищення фінансових результатів його суб'єктів набуває особливого значення. Враховуючи суттєві зміни в організації страхової справи, особливої актуальності набувають проблеми удосконалення механізму мобілізації та використання ресурсів для забезпечення надійного страхового захисту усіх суб'єктів господарювання. Зацікавленість страхових компаній у розробці стратегій позиціонування на ринку, що відповідають сучасним ринковим умовам, обумовлює необхідність проведення аналізу результативності діяльності страхових компаній, оцінки фінансових результатів страховиків, а також практичних механізмів та системи заходів щодо управління ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні проблемі розвитку страхового ринку, його ролі та місця у фінансовій системі присвячені праці В.В. Базилевича, О.Д. Василика, Н.М. Внукової, К.Г. Волобога, О.О. Гаманкової, О.І. Барановського, О.М. Залетова, О.Д. Заруби, О.В. Козьменко, М.Д. Лутака, М.В. Мниха, С.С. Осадця, В.П. Унінець-Ходаківської, В.М. Федосова, В.М. Фурмана, І.О. Школьник. Належне місце у формуванні теоретичного підґрунтя

вирішення цієї наукової проблеми посідають роботи російських економістів Є.В. Коломіна, Ф.В. Коньшина, А.Б. Крутика, Л.А. Могильова, Л.О. Орланюк-Малицької, В.К. Райхера, Л.І. Рейтмана, В.О. Сухова, В.В. Шахова, М.Я. Шимінової та інших [1; 12].

Проте, проблема застосування кореляційно-регресійного аналізу для підвищення результативності діяльності страхових компаній у сучасних умовах економічного розвитку України у вітчизняній економічній літературі наразі висвітлена недостатньо.

Постановка завдання. Умови існування вітчизняного страхового бізнесу в посткризовому просторі висувають особливі вимоги до отримання і підвищення фінансових результатів страхових компаній. Тому, пріоритетним стає економетричне моделювання фінансових результатів страхових компаній. Аналіз діяльності страхової компанії вимагає розгляду широкого спектра кількісних і якісних факторів, що впливають на формування фінансових результатів. Таким чином, існуючі потреби у забезпеченні отримання і підвищення фінансових результатів страхової компанії обґрунтовують вибір теми дослідження, його мету та завдання.

З огляду на зазначене, для здійснення обґрунтованого аналізу фінансової діяльності страховика у сучасних умовах доцільним є застосування такого інструментарію економіко-математичного моделювання, що дозволить врахувати кількісні та якісні фактори, фахові знання у страховій справі, а також забезпечить можливість налаштування параметрів

моделей на реальних даних. Таким вимогам задовольняє інструментарій економетричного моделювання, що є на сьогодні одним з найбільш поширених напрямів наукових досліджень в області аналізу, прогнозування і моделювання економічних явищ і процесів.

Завдання цієї статті вбачається в розробці теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики економетричного моделювання фінансових результатів у взаємозв'язку із системою показників фінансової діяльності страхової компанії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток національної економіки є багатограним і динамічним процесом. Трансформація галузевої структури господарства, пов'язана із реформаційними процесами економіки України, збільшує невизначеність результатів діяльності суб'єктів господарювання, що призводить до загального підвищення рівня різноманітних ризиків. У цих умовах важливою ланкою фінансової системи країни є страхові компанії, ефективне функціонування яких дозволить забезпечити необхідний рівень страхового захисту фізичних та юридичних осіб від ризикових обставин і підтримання конкурентоздатності національного страхового ринку.

Сучасний стан вітчизняного страхового ринку характеризується динамічним його розвитком, про що свідчать дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг в Україні. Так, за період 2010–2012 рр. спостерігалася тенденція до зростання активів страхових компаній на 24,3%, обсягів їх статутних капіталів на 1,04% і сформованих страхових резервів на 10,61% [4].

На ринку страхування протягом 2012–2013 років відбувалися такі зміни. Станом на 31.12.2013 всього було зареєстровано 407 страхових компаній (далі – СК), з яких: 62 – СК зі страхування життя (СК «life») (62 установи станом на 31.12.2012), 345 – СК, що здійснюють види страхування інші, ніж страхування життя (СК «non-life») (352 установи станом на 31.12.2012). За 2013 рік кількість страхових компаній зменшилася на 7 СК [13].

У 2013 році в порівнянні з аналогічним періодом 2012 року зросли такі показники, як загальні активи страховиків, обсяг сплачених статутних капіталів (так, станом на 31.12.2013 їх приріст становив 18,1% та 4,5% відповідно). Разом з тим, активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів, зменшилися на 22,4%. Приріст загальних активів страховиків у обсязі 18,1% у порівнянні з аналогічною датою 2012 року частково пояснюється тим, що до загального обсягу активів, у зв'язку зі змінами звітних форм для страховиків, стали включатися частки перестраховиків у страхових резервах у обсязі 3 052,8 млн. грн, яка до цього не збільшувала величини активів страховиків [13].

За результатами 2013 року обсяг надходжень валових страхових премій у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року збільшився на 7 153,7 млн. грн. (33,3%) переважно за рахунок збільшення надходжень за видами страхування «non-life». Варто відзначити, що за підсумками 2013 року 91,4% (26 185,1 млн. грн.) від загальної суми валових страхових премій (28 661,8 млн. грн.) займає сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування інших, ніж страхування життя, а на суму страхових премій зі страхування життя припадає лише 8,6% (2 476,7 млн. грн.) від загальної суми валових страхових премій [13].

Обсяг чистих страхових виплат становив 4 566,6 млн. грн. та зменшився порівняно з аналогічним періодом 2012 року на 8,1%. У структурі зазначеного показника відбулися значні зміни в розрізі видів страхування: у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року приріст страхових виплат відбувся за такими видами страхування: страхування життя (81,7%), медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) (12,1%), при цьому зменшилися чисті страхові виплати зі страхування фінансових ризиків (79,6%), страхування майна (65,6%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (51,7%), страхування кредитів (39,7%). Чисті страхові виплати з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зазнали невеликих змін (температура приросту – 3,3%) [13].

Протягом аналізованого періоду обсяги валових премій, сплачених на перестраховання, збільшилися на 6222,0 млн. грн. (переважно за рахунок збільшення переданих валових премій страховикам-резидентам). За договорами перестраховання ризиків за 2013 рік українські страховики сплатили страхових премій у перестраховання на суму 8 744,8 млн. грн. (за 2012 рік – 2 522,8 млн. грн.). Співвідношення вихідного перестраховання до валових страхових премій станом на 31.12.2013 становило 30,5%, що майже у 3 рази перевищує аналогічний показник минулого року [13].

Сформовані страхові резерви станом на 31.12.2013 становлять 14 435,7 млн. грн. та в порівнянні з аналогічним показником попереднього року збільшилися на 14,8% (1 858,1 млн. грн.). Розподіл резервів на категорії «технічні резерви» та «резерви зі страхування життя» станом на 31.12.2013 майже не змінився порівняно з 31.12.2012. Станом на 31.12.2013 на «технічні резерви» припадало 73,4%, а на «резерви зі страхування життя» – 26,6%. Темпи росту основних показників страхових компаній у цілому відповідають тенденції розвитку страхового ринку, яка визначена Концепцією розвитку ринків небанківських фінансових послуг України на 2013–2014 роки. Так, зросла частка чистих страхових премій у ВВП з 1,4% до 1,5%, збільшився розмір страхових платежів на душу населення з 500 грн. до 631 грн., збільшився експорт страхових та перестрахових послуг з 490 млн. грн. до 859,3 млн. грн. [13].

Таблиця 1

Обсяги наданих фінансових послуг у страхуванні впродовж 2011–2013 років

Види фінансових установ	2011 р.	2012 р.	2013 р.	Темпи приросту за роками, %	
				2012/2011	2013/2012
Кількість укладених договорів, млн. шт.	618,0	178,2	185,3	-71,2	4,0
Загальні активи, млн. грн	48122,7	56224,7	66387,5	16,8	18,1
Страхові резерви, млн. грн	11179,3	12577,6	14435,7	12,5	14,8
Валові страхові премії, млн. грн	22693,5	21508,2	28661,9	-5,2	33,3
Валові страхові виплати, млн. грн	4864,0	5151,0	4651,8	5,9	-9,7

Джерело: розраховано автором на основі даних Нацкомфінпослуг та Держкомстату

Інформація щодо обсягів наданих фінансових послуг наведена в таблиці 1.

Отже, за даними таблиці 1 спостерігається суттєве скорочення (на 71,2%) кількості укладених договорів у 2012 році та їх незначне зростання у 2013 році (на 4,0%) порівняно з попереднім роком. Впродовж аналізованого періоду зросла загальна вартість активів та сума страхових резервів. У 2012 році валові страхові премії зменшились на 5,2%, а валові страхові виплати зросли на 5,9%. Кардинально ситуація змінилась у 2013 році, де значно зросли валові страхові премії (на 33,3%) та скоротились валові страхові виплати на 9,7%.

Однак, незважаючи на кількісне зростання основних показників, результативність діяльності страхових компаній за останні роки стала більш розбалансованою, про що свідчить зниження валових страхових премій та виплат відповідно на 6,82% та 15,62%. Поряд з цим спостерігається скорочення темпів росту рівнів валових і чистих виплат відповідно на 2,5% та 19,7%. Отже, існування негативних тенденцій розвитку страхових компаній свідчить про зниження їх платоспроможності, фінансової стійкості, а також якості надання страхових послуг, що стало причиною зменшення попиту на них та зниження ресурсного потенціалу страховиків [13].

У зв'язку з цим необхідною умовою розвитку страхових компаній, що домінують в небанківському фінансовому секторі національної економіки, є стійке їх функціонування. Результативність роботи страхової компанії характеризується процесом формування фінансових результатів. Звідси виникає потреба в удосконаленні економіко-аналітичного механізму формування фінансових результатів страхових компаній. При цьому до складу економіко-аналітичного механізму формування фінансових результатів страхових компаній варто включати наступні елементи: суб'єкт і об'єкт управління; сукупність фінансових інтересів страховика; функції, принципи і методи управління фінансовими результатами; інструментарій управління системою формування фінансових результатів; критерії оцінки рівня фінансових результатів; техніку і технологію управління [3, с. 12].

Під фінансовим результатом страхової компанії розумітимемо кінцевий результат від страхової та інших видів діяльності страхової компанії за звітний період, який визначається на основі співставлення відповідних доходів і витрат та в комплексі проявляється в показниках прибутку (збитку) та приросту (відсотку) страхових резервів. При цьому фінансовий результат від страхової діяльності являє собою різницю між вартістю (ціною) наданої страхової послуги, що виражається в поточних надходженнях та її фактичною собівартістю.

Тому, загальні підходи щодо формування фінансового результату, в умовах ринку, будь-яких підприємств та організацій відносяться також і до страхових компаній. Проте, фінансовий результат страховиків має свої особливості, пов'язані з економічною сутністю категорії страхування, видами діяльності та специфікою кругообігу грошових коштів страхової організації [1, с. 42].

Ефективність управління фінансовими результатами страхових компаній виявляється у результативності їх діяльності, яка відображається в різних кількісних і якісних показниках. Виходячи із цього, першим етапом запропонованого механізму є вибір показників управління фінансовими результатами страхових компаній, що являє собою процес, який спрямований на отримання збалансованої ін-

формації про стан рівня розвитку комунальних, організаційних та фінансових ресурсів на основі до-сягнення фактичних значень даних показників їх граничних значень. Визначення мети управління фінансовими результатами страхових компаній має прямий взаємозв'язок з факторами, що впливають на зазначений процес управління. Тому фактори, що впливають на управління фінансовими результатами страхових компаній, є умовами, які викликають необхідність прийняття управлінських рішень для досягнення поставленої мети [8, с. 143].

Процес економетричного моделювання управління результативністю діяльності страхових компаній охоплює процес економетричного дослідження формування фінансових результатів діяльності страхових компаній від побудови регресійних рівнянь, які описують взаємозв'язки між економічними показниками цієї діяльності, до прогнозування результативності діяльності страхових компаній.

Основною проблемою економетричного дослідження управління фінансовими результатами страхових компаній є побудова економетричної моделі, оскільки її якість визначає достовірність та обґрунтованість результатів аналізу розвитку та прогнозу соціально-економічних процесів і явищ.

У загальному випадку процедуру побудови економетричної моделі результативності діяльності страхових компаній можна розділити на послідовність взаємопов'язаних етапів [6, с. 148]:

перший (постановочний) – визначення кінцевої мети моделювання, набору чинників, що беруть участь в моделі, і показників, їх ролі;

другий (апріорний) – передмодельний аналіз економічної суті явища (фінансових результатів страхових компаній), що вивчається, формування і формалізація апріорної інформації;

третій (параметризація) – власне моделювання, тобто вибір загального виду моделі, зокрема складу і форми зв'язків, що в неї входять;

четвертий (інформаційний) – збір необхідної статистичної інформації, тобто реєстрація значень чинників, що беруть участь в моделі, і показників на різних динамічних або просторових тактах функціонування явища, що вивчається;

п'ятий (ідентифікація моделі) – статистичний аналіз моделі і в першу чергу статистичне оцінювання невідомих параметрів моделі;

шостий (верифікація моделі) – зіставлення реальних і модельних даних, перевірка адекватності моделі, оцінка точності модельних даних.

Обираючи методи економіко-математичного моделювання впливу фінансових показників роботи компанії на результативність діяльності страхових компаній в конкретний період їх функціонування і розвитку застосуємо багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз. На основі багатофакторних залежностей виводяться математичні моделі з кількома змінними показниками. Залежність результативного показника від впливу окремих факторів дозволяє комплексно аналізувати господарські ситуації та приймати управлінські рішення залежно від результату такого аналізу.

Досліджуючи багатофакторні моделі результативності діяльності страхових компаній, для більш кращого використання фінансових коштів, переважно застосовують вузькоспеціалізовані моделі, адаптовані під конкретні виробничі умови [10]. На сьогодні не існує комплексної моделі оцінки впливу фінансових показників роботи компанії на результативність діяльності страхових компаній, яка б дозволяла

Таблиця 2

Результати економетричного моделювання зміни результативності діяльності страхової компанії

Вид моделі	Фактори	Коефіцієнт детермінації	Критерій Фішера	Результати прогнозування		
				2014 р.	2015 р.	2016 р.
НАСК «Оранта»						
$Y=516,910X_1+0,37X_2+5736,7X_3+5010,81X_4-319517,67$	X1-рівень страхових виплат, X2-рентабельність страхових операцій, X3-валовий прибуток, X4-рентабельність страхової послуги	0,9717	$F_p=17,17 < F_{табл}=19,25$	27579,4	44934,3	63156,9
$Y=1,41X_2-329490,21$		0,7431	$F_p=14,46 > F_{табл}=6,61$	-114067,6	-103296,5	-91986,8
$Y=0,25X_2+5242,06X_3-19456,48$		0,9537	$F_p=41,17 > F_{табл}=6,95$	-16596,8	-14623,4	-12551,3
$Y=536,50X_1+6216,64X_2-56064,59$		0,9469	$F_p=35,68 > F_{табл}=6,95$	8564,8	9965,9	11437
ЗАТ СК «БУСІН»						
$Y=-158,36X_1+498,38X_2+0,46X_3-3,74X_4-445,74$	X1-рівень страхових виплат, X2-рентабельність страхових операцій, X3-валовий прибуток, X4-рентабельність страхової послуги	0,9979	$F_p=241,24 > F_{табл}=19,25$	5963,1	6283,5	6619,9
$Y=1840,51+499,82X_2+2,38X_4$		0,9373	$F_p=29,90 > F_{табл}=6,95$	5801,9	5999,99	6208
$Y=-527,93-13,41X_1+511,09X_2+0,23X_3$		0,9837	$F_p=60,48 > F_{табл}=9,28$	6323,6	6666,2	7025,9
$Y=-84,25+97,85X_1+534,34X_2+2,83X_4$		0,9492	$F_p=18,67 > F_{табл}=9,28$	6548,2	6879,8	7228
ПАТ «СК «Оранта-Січ»						
$Y=426,910X_1+0,032X_2-0,4,171X_3-62,760$	X1-рентабельність страхових операцій, X2-валовий прибуток, X3-рентабельність страхової послуги	0,9786	$F_p=42,09 > F_{табл}=9,28$	586,3	618,7	652,8
$Y=114,92+367,13X_1+0,02X_2$		0,9049	$F_p=19,03 > F_{табл}=6,94$	555,7	589,2	624,4
ЗАТ СК «Енергорезерв»						
$Y=0,11X_1+9,69X_2+246,33X_3-0,42X_4+1,48X_5-1846,64$	X1-страхові платежі, X2-частка страхових резервів у валюті балансу, X3-рентабельність страхових операцій, X4-валовий прибуток, X5-рентабельність страхової послуги	0,9998	$F_p=1276,86 > F_{табл}=230,16$	1665,2	1840,8	2025,2
$Y=7620,19-0,29X_1-39,39X_2$		0,4498	$F_p=7,67 > F_{табл}=6,95$	1904,9	1619,1	1319,1
$Y=197,73X_3-191,61$		0,9923	$F_p=644,68 > F_{табл}=6,61$	1750,4	1847,5	1949,4
$Y=1,10X_4-2549,37$		0,6280	$F_p=8,44 > F_{табл}=6,61$	589,9	746,9	911,7
$Y=9,10X_5-1049,80$		0,5253	$F_p=6,94 > F_{табл}=6,61$	609,6	692,6	779,7
СК «ПРОВІДНА»						
$Y=15903,18+0,23X_1-0,46X_2-0,14X_3+2887,36X_4$	X1-страхові платежі, X2-страхові виплати, X3-валовий прибуток, X4-рентабельність страхових операцій	0,8201	$F_p=2,28 < F_{табл}=19,25$	-1914,7	-2805,6	-3741
$Y=20429,08-0,12X_2+2960,34X_4$		0,7859	$F_p=7,34 > F_{табл}=6,95$	8345,2	7741	7106,6
$Y=4024,10+2730,88X_4$		0,7761	$F_p=17,33 > F_{табл}=6,61$	17078,6	17731,3	18416,7
СК «Індіго»						
$Y=4557,597-0,063X_1-101,006X_2+377,229X_3+0,266X_4$	X1-валюта балансу, X2-частка страхових резервів у валюті балансу, X3-рентабельність страхових операцій, X4-валовий прибуток	0,9666	$F_p=14,47 < F_{табл}=19,25$	4495,5	4492,4	4489,1
$Y=-489,523+490,815X_3$		0,8999	$F_p=44,93 > F_{табл}=6,61$	6782,9	7146,5	7528,3
$Y=4639,539+0,035X_1-290,598X_2+0,500X_4$		0,8760	$F_p=7,06 > F_{табл}=6,28$	3382,2	3319,4	3253,4
«ПрАТ «СК «БРОКБІЗНЕС»						
$Y=16603,87+0,71X_1+0,91X_2-2,10X_3$	X1-страхові платежі, X2-страхові виплати, X3-страхові резерви, X4-валюта балансу, X5-валовий прибуток, X6-рентабельність страхових операцій	0,8778	$F_p=7,18 < F_{табл}=9,27$	44030,4	45401,7	46841,6
$Y=-8650,998-0,034X_4+0,378X_5+1079,507X_6$		0,9078	$F_p=9,84 > F_{табл}=9,27$	52024,4	55058,1	58243,6
$Y=-1415,69+0,22X_1-0,19X_4+1943,24X_6$		0,9433	$F_p=16,63 > F_{табл}=9,27$	48959,8	51478,6	54123,3
ВАТ «УСК «Дженералі Гарант»						
$Y=38254,88-0,04X_1-247,06X_2+2839,41X_3-289,96X_4$	X1-страхові виплати, X2-рівень страхових виплат, X3-рентабельність страхових операцій, X4-рентабельність страхової послуги	0,9949	$F_p=96,81 > F_{табл}=19,25$	-861,3	-2817,2	-4870,8
$Y=2943,81X_3-1086,33$		0,9207	$F_p=58,08 > F_{табл}=6,61$	1814,0	1959,1	2111,3
СК «Еталон»						
$Y=44962,98-0,32X_1-339,68X_2-0,69X_3+290,86X_4+451,48X_5$	X1-страхові платежі, X2-рівень страхових виплат, X3-страхові резерви, X4-частка страхових резервів в валюті балансу, X5-рентабельність страхових операцій	0,99436	$F_p=35,29 < F_{табл}=230,16$	3213,7	1126,3	-1065,6
$Y=32127,77-0,57X_1-13,85X_2-2,56X_4+376,04X_5$		0,9915	$F_p=58,60 > F_{табл}=19,25$	3024,2	1569,1	41,161
$Y=32361,85-0,57X_1-18,65X_2+376,50X_5$		0,9915	$F_p=117,21 > F_{табл}=9,27$	3006,1	1538,3	-2,9

їм збільшувати свої фінансові результати. Для вирішення цієї задачі більш доцільно розробити економетричну модель та здійснити прогнозування результативності діяльності страхових компаній через показники формування їх фінансових результатів.

Для проведення аналізу результативності роботи було обрано дев'ять страхових компаній: НАСК «Оранта», ЗАТ СК "БУСІН", ПАТ «СК «Оранта-Січ», ЗАТ СК «Енергорезерв», СК «ПРОВІДНА», СК «Індіго», «ПрАТ «СК «БРОКБІЗНЕС», ВАТ «УСК «Дженералі Гарант», СК «Еталон». В якості результативного показника нами обрано чистий прибуток або збиток страхової компанії. Аналіз системи факторів, що чинять прямий вплив на результативність діяльності через показники формування фінансових результатів страхових компаній, дозволив зробити попередній відбір, на нашу думку, найголовніших восьми факторів, які обрано для побудови майбутньої моделі.

Узагальнимо результати проведеного аналізу у таблиці 2.

У таблиці 2 наведено загальний вигляд побудованих моделей для дев'яти вітчизняних страхових компаній. Для кожної моделі зазначено показники, які визначають адекватність побудованої економетричної моделі (коефіцієнт детермінації та критерій Фішера) та прогнозні значення чистого прибутку (збитку) за побудованими економетричними моделями. Найбільший вплив на чистий прибуток усіх страхових компаній чинить рентабельність страхових операцій. Усі наведені моделі виявились адекватними (за високого значення коефіцієнта детермінації та перевищення розрахункового значення критерію Фішера над табличним), тому за ними проводилось прогнозування результативності роботи страхової компанії. Результати прогнозування, в основному, засвідчили поступове зростання фінансового результату, тому їх з впевненістю можна застосовувати у практику господарювання вітчизняних страхових компаній.

Основними напрямками підвищення результативності роботи українських страхових компаній визнані [5, с. 12]: розробка нових страхових продуктів та послуг; поліпшення корпоративного управління; створення нових каналів збуту страхових послуг; зростання капіталізації; впровадження аутсорсингу; підвищення якості менеджменту; розвиток страхування життя; впровадження інформаційних технологій.

Одним із напрямків подальшого підвищення результативності роботи страховиків є отримання прогнозу інформації про ймовірність розвитку страхового ринку на перспективу. Виходячи з цього, варто застосовувати методику прогнозування базових та похідних показників результативності діяльності

страхового ринку. На основі проведених розрахунків прогнозних значень рівнів часового ряду різними методами згладжування можливо зробити ряд висновків щодо результативності застосованих підходів.

Висновки з проведеного дослідження. Застосування результатів економетричного моделювання результативності страхових компаній дозволить в майбутньому покращувати їх фінансові результати та зменшити негативний вплив фінансових криз на розвиток страхового ринку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Белгородцева М.О. Семантика поняття "фінансові результати" та методика їх обліку у страхових компаніях / М.О. Белгородцева // Вісник ЖДТУ. 2013. № 1 (63) СЕРІЯ: Економічні науки. – С. 42-45.
2. Вовчак О.Д. Страхування: навч. посібник. 3-тє видання, стереотипне / О.Д. Вовчак. науки. – Львів: «Новий Світ-2000», 2006. науки. – 480 с.
3. Єрмошенко А.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій : автореф. дис. на здобуття канд. екон. наук: 08.06.01 / А. М. Єрмошенко ; Київський національний торговельно-економічний університет. – Київ, 2006. – 21 с.
4. Каламбет С.В. Сучасний стан страхового ринку України та проблеми його розвитку. / С.В. Каламбет, О.С. Гальченко, К.М. Каламбет // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2012. – № 3. – ст. 10–14.
5. Кравчук Г.В. Методологічні засади управління конкурентоспроможністю страхових компаній : автореф. дис. на здобуття доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. / Г.В. Кравчук ; Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України", Суми, 2010.– 42 с.
6. Куликов С.В. Финансовый анализ страховых организаций. / С.В. Куликов. науки. – Изд-во: Ростов на Дону: Феникс, 2006. науки. – 221 с.
7. Крутик А.Б., Никитина Т.В. Организация страхового дела: учеб. пособие / А.Б. Крутик, Т.В. Никитина науки. – Спб.: Изд. дом «Бизнес-пресса», 1999. науки. – 304 с.
8. Лебедзевич Я.В. Управління прибутком підприємства / Я.В. Лебедзевич // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. Економічні науки. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – № 14. – С. 142-145.
9. Орланюк-Малицкая Л.А. Платежеспособность страховой организации / Л.А. Орланюк-Малицкая. науки. – М.: АНКІЛ, 2001. науки. – 280 с.
10. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації: монографія/ О.В. Козьменко, С.М. Козьменко, Т.А. Васильєва. науки. – Суми, 2011. науки. – 388 с.
11. Страховий менеджмент: підручник / [С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С.С. Осадеця. науки. – К.: КНЕУ, 2011. науки. – 333 с.
12. Федосова Т.А. Страхование / Т.А.Федосова. науки. – М.: Экономист, 2003. науки. – 875 с.
13. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>